

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky nesvojprávnej **E. P.**, bývajúcej v K., zastúpenej opatrovníkom M. B., bývajúcim v K., zastúpeného v konaní opatrovníkom JUDr. Petrom Dudičom, zamestnancom Okresného súdu Košice – okolie, za účasti Okresnej prokuratúry Košice II, v konaní **o vrátenie spôsobilosti na právne úkony**, vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 23 Ps 11/2012, o dovolaní opatrovníka JUDr. Petra Dudiča proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 28. februára 2014 sp. zn. 8 Co 91/2013, takto

r o z h o d o l :

Z r u š u j e uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 28. februára 2014 sp. zn. 8 Co 91/2013 a uznesenie Okresného súdu Košice II zo 7. júna 2013 č. k. 23 Ps 11/2012-69 a vec vracia Okresnému súdu Košice II na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Košice II uznesením zo 7. júna 2013, č. k. 23 Ps 11/2012-69 nepripustil do konania Centrum právnej pomoci v Košiciach – právneho zástupcu nesvojprávnej E. P., pretože nesvojprávna nie je spôsobilá uskutočniť žiadne právne úkony, je právoplatným rozhodnutím súdu pozbavená spôsobilosti na právne úkony v celom rozsahu a za nesvojprávnu koná súdom ustanovený opatrovník, teda menovaná nie je spôsobilá ani na právny úkon udelenia plnomocenstva zástupcovi – Centru právnej pomoci, ktorý úkon je neplatným právnym úkonom podľa § 38 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací uznesením z 28. februára 2014 sp. zn. 8 Co 91/2013 uznesenie Okresného súdu Košice II zo 7. júna 2013 č. k. 23 Ps 11/2012-69 potvrdil ako vecne správne podľa § 219 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej aj „O.s.p.“), pričom sa stotožnil so záverom

prvostupňového súdu, že právny úkon urobený osobou, ktorá nemá spôsobilosť na právne úkony je neplatný s prihliadnutím na § 38 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podala dovolanie z dôvodov uvedených v § 236 ods. 1 a § 237 písm. f/ O.s.p. nesvojprávna prostredníctvom opatrovníka JUDr. Petra Dudiča. Navrhla, aby dovolací súd zrušil uznesenie krajského a okresného súdu a dovolil jej právne zastúpenie Centrom právnej pomoci. Poukázala na stav konania, keď 6. augusta 2012 podala na Okresný súd Košice II návrh na navrátenie spôsobilosti na právne úkony vedený na tomto súde pod sp. zn. 23 Ps 11/2012, 14. marca 2013 udelila plnú moc Centru právnej pomoci na zastupovanie v tomto konaní, túto skutočnosť oznámila súdu 18. marca 2013, následne súd po dotazovaní Centra právnej pomoci 7. júna 2013 vydal uznesenie č. k. 23 Ps 11/2012-69, ktorým nepripustil Centrum právnej pomoci do konania a toto rozhodnutie na jej odvolanie bolo potvrdené uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 8 Co 91/2013 z 28. februára 2014. Namietala, že postupom prvostupňového a odvolacieho súdu došlo k porušeniu jej procesných práv a odňatiu možnosti konať pred súdom. Poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 50/2005.

Opatrovník nesvojprávnej M. B. vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že trvá na tom, aby nesvojprávnej nebola vrátená spôsobilosť na právne úkony, nakoľko je ľahko ovplyvniteľná, a preto má obavu, aby neprišla o byt. Stotožnil sa so všetkými bodmi znaleckého posudku súdnej znalkyne.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie bolo podané včas osobou oprávnenou (§ 240 ods. 1 O.s.p.), kvalifikovane zastúpenou osobou s právnickým vzdelaním (§ 241 ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnuté uznesenie bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Dovolanie v danom prípade smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu.

Uznesenia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. Prípustnosť dovolania v danej veci z týchto ustanovení nevyplýva, lebo je ním napadnuté uznesenie, ktoré nevykazuje znaky uznesení uvedených v týchto ustanoveniach.

Vzhľadom na uvedené by prípustnosť dovolania prichádzala do úvahy v prípade, že v konaní na súdoch nižšieho stupňa alebo v ich rozhodnutiach došlo k niektorej procesnej vade konania vymenovanej v § 237 ods. 1 O.s.p. Existenciu väd konania uvedených v písmenách a/ až e/ a g/ tohto ustanovenia dovolateľka nenamietala a nezistil ich ani dovolací súd.

V dovolaní bola namietaná vada konania uvedená v § 237 písm. f/ O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým sa znemožní účastníkovi konania realizácia tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva (napr. právo zvoliť si zástupcu, zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy a pod.). K odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, ale aj samotným rozhodnutím. Takýmto rozhodnutím môže byť aj uznesenie o nepripustení do konania zástupcu na základe udeleného plnomocenstva účastníkom konania z dôvodu, že záver súdu o tejto otázke nie je správny.

Podľa § 20 O.s.p. každý môže pred súdom ako účastník samostatne konať (procesná spôsobilosť) v tom rozsahu, v akom má spôsobilosť vlastnými úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti.

Podľa § 22 O.s.p. fyzická osoba, ktorá nemôže pred súdom konať samostatne, musí byť zastúpená zákonným zástupcom. To neplatí, ak tento zákon ustanovuje inak.

Podľa § 24 O.s.p. účastník sa môže dať v konaní zastupovať zástupcom, ktorého si zvolí. Ak nejde o zastupovanie podľa § 26, môže si účastník zvoliť za zástupcu len fyzickú osobu. V tej istej veci môže mať účastník súčasne len jedného zvoleného zástupcu; to neplatí, ak ide o zastúpenie podľa § 25.

Podľa § 186 ods. 3 O.s.p. návrh na vrátenie spôsobilosti na právne úkony môže podať i ten, kto bol pozbavený spôsobilosti na právne úkony. Ak však súd jeho návrh zamietol a ak nemožno očakávať zlepšenie jeho stavu, môže súd rozhodnúť, že mu toto právo po primeraný čas, najdlhšie však po dobu jedného roka, nepatrí.

Vychádzajúc z citovaných zákonných ustanovení, keď pred súdom môže ako účastník konania samostatne alebo prostredníctvom svojho zvoleného zástupcu konať len procesne spôsobilá osoba (§ 20 O.s.p.) v takom rozsahu, v akom má spôsobilosť na právne úkony podľa hmotného práva, potom § 186 ods. 3 O.s.p. predstavuje výnimku z uvedeného pravidla, pretože umožňuje samotnej fyzickej osobe, ktorá bola pozbavená spôsobilosti na právne úkony, resp. bola v spôsobilosti obmedzená, podať návrh na začatie konania o vrátenie spôsobilosti na právne úkony. Takáto nesvojprávna osoba môže tento návrh podať osobne, prípadne toto právo preniesť na zvoleného právneho zástupcu. Pokiaľ však táto osoba uplatnila svoje právo na súde a až následne udelila splnomocnenie zástupcovi na svoje zastupovanie v takomto konaní, zo žiadneho právneho predpisu nie je možné vyvodiť, že takéto zastúpenie nie je prípustné, práve naopak, pokiaľ právny predpis priznáva nesvojprávnej osobe právo podať návrh na začatie konania o vrátenie spôsobilosti na právne úkony, potom niet zákonnej prekážky, aby takáto osoba nemohla konať prostredníctvom zástupcu, udeliť mu pre tento účel splnomocnenie, resp. udeliť splnomocnenie neskôr na jej zastupovanie už v začatom súdnom konaní na základe jej návrhu (viď uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 50/2005 zverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR č. 06/2006 pod č. 55). Najvyšší súd už povedal, že nie je vylúčené zastúpenie nesvojprávneho v konaní o navrátenie jeho spôsobilosti. Iný postup by bol v rozpore nielen s O.s.p., ale aj samotným právom každého (vrátane nesvojprávneho) na právnu pomoc v konaní pred súdmi (čl. 47 ods. 2 Ústavy SR).

V danom prípade z obsahu spisu vyplýva, že nesvojprávna E. P. osobne podala na súd návrh o vrátenie spôsobilosti na právne úkony dňa 6. augusta 2012 vedený na Okresnom súde Košice II (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 23 Ps 11/2012. Okresný súd jej v zmysle §§ 187 ods. 1 a 192 ods. 2 O.s.p. ustanovil v tomto konaní opatrovníka JUDr. Petra Dudiča. Následne bolo súdu doručené plnomocenstvo zo 14. marca 2013, ktorým nesvojprávna E. P. splnomocnila Centrum právnej pomoci na jej zastupovanie v konaní vedenom na okresnom súde o vrátenie spôsobilosti na právne úkony pod sp. zn. 23 Ps 11/2012. Na uvedené okresný súd neprihliadol, uvedené plnomocenstvo zo 14. marca 2013 posúdil ako neplatný právny úkon podľa § 38 ods. 1 Občianskeho zákonníka, s čím sa stotožnil aj Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací vo svojom rozhodnutí z 28. februára 2014 sp. zn. 8 Co 91/2013. Dovolací súd vzhľadom na vyššie uvedené právne východiská nemôže súhlasiť aj preto, že v zmysle § 38 ods. 1 Občianskeho zákonníka je neplatný právny úkon pokiaľ ten, kto ho urobil, nemá spôsobilosť na právne úkony. Je pravdou, že spôsobilosť na právne úkony nemá aj osoba,

ktorá bola pozbavená spôsobilosti na právne úkony v celom rozsahu, avšak ustanovenie § 186 ods. 3 O.s.p. priznáva fyzickej osobe, ktorá bola pozbavená spôsobilosti na právne úkony podať návrh na začatie konania o vrátenie spôsobilosti na právne úkony. Na základe toho potom nie je možné aplikovať § 38 ods. 1 Občianskeho zákonníka izolovane bez zreteľa na právo nesvojprávneho v zmysle § 186 ods. 3 O.s.p., ktoré právo môže nesvojprávny uplatniť na súde osobne, resp. prostredníctvom svojho zástupcu. Pre takýto prípad potom udelené splnomocnenie nesvojprávnym svojmu zástupcovi nie je možné posudzovať ako neplatný právny úkon, pretože takýto postup odporuje § 186 ods. 3 O.s.p. a napokon aj § 22 O.s.p.

Zastúpenie je inštitút spočívajúci v tom, že z konania zástupcu, t. j. toho, kto je oprávnený konať za iného, vznikajú práva a povinnosti priamo zastúpenému, akoby konal sám. Pre procesné zastúpenie sú určujúce ustanovenia procesného práva. Ak procesné právo nemá osobitné ustanovenie, použijú sa ustanovenia hmotného práva. V danom prípade procesné právo inak nespôsobilému (pozbavenému spôsobilosti na právne úkony) priznáva procesnú spôsobilosť v zmysle § 186 ods. 3 O.s.p., čo je určujúce aj pre prípadné udelenie splnomocnenia zástupcovi v rozsahu limitovanom týmto procesným ustanovením.

Pretože v preskúmvanej veci odvolací súd pri aplikácii hmotného práva (§ 38 ods. 1 Občianskeho zákonníka) opomenul aplikovať ustanovenia procesného predpisu rozhodujúce pre tento prípad (§ 186 ods. 3 O.s.p.) je jeho rozhodnutie nesprávne. Nesprávnym postupom, ako aj rozhodnutím, odňal odvolací súd nesvojprávnej E. P. ako účastníkovi možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.). So zreteľom na túto vadu konania dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu (Krajského súdu v Košiciach z 28. februára 2014 sp. zn. 8 Co 91/2013), ako aj uznesenie prvostupňového súdu (Okresného súdu Košice II zo 7. júna 2013 č. k. 23 Ps 11/2012-69), ktoré má tiež vady, pre ktoré sa zrušilo rozhodnutie odvolacieho súdu (§ 243b ods. 1, 3 O.s.p.) zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. júna 2015

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová

JUDr. Viera Petříková, v.r.

predsedníčka senátu